

СУЧАСНИЙ СТАН, ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ АУТСОРСИНГУ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ

Анотація. Розглянуто переваги та недоліки аутсорсингу у сфері фінансових послуг. Проведено аналіз сучасного стану аутсорсингових послуг в Україні. Виявлено перспективи подальшого розвитку даного виду послуг.

Аннотация. Рассмотрены преимущества и недостатки аутсорсинга в сфере финансовых услуг. Проведен анализ современного состояния аутсорсинговых услуг в Украине. Определены перспективы дальнейшего развития данного вида услуг.

Annotation. The advantages and disadvantages of the accounting outsourcing are considered. The current state of outsourcing processes in Ukraine is analysed. The possibilities for development of this service are defined.

Ключові слова: аутсорсинг, бухгалтерський аутсорсинг, переваги аутсорсингу, недоліки аутсорсингу, перспективи.

Згідно з Законом України "Про бухгалтерський облік та фінансову звітність" керівники мають право самостійно обирати форму ведення бухгалтерського обліку [1]. Такою формою, відповідно до ст. 8 цього Закону, є "...ведення на договірних засадах бухгалтерського обліку централізованою бухгалтерією або аудиторською фірмою", іншими словами – бухгалтерський аутсорсинг.

Дослідженню різних аспектів аутсорсингу присвячені праці як закордонних, так і українських авторів. Серед них: Дж. Брайдан, Д. Берсін, Є. Йордон, М. Морган, Б. Анікіна, І. Альтшулер, О. Каленський, Д. Михайлов, Е. Сафарова, І. Шуригіна та ін.

Об'єктом дослідження виступає бухгалтерський аутсорсинг як модель організації бізнесу.

Предметом є особливості застосування бухгалтерського аутсорсингу в процесі діяльності українських підприємств.

Метою даного дослідження є виявлення переваг та недоліків аутсорсингу бухгалтерського обліку, а також оцінка розвитку аутсорсингових процесів у сучасній українській економіці. Основними завданнями статті є:

розкриття сутності аутсорсингу;

відокремлення переваг для організації, що користується послугами аутсорсингу бухгалтерського обліку;

виявлення негативних аспектів застосування аутсорсингу в бухгалтерському обліку;

оцінка сучасного стану аутсорсингу в Україні;

оцінка перспектив подальшого розвитку аутсорсингу в Україні.

Незважаючи на те, що у США та країнах Європи аутсорсинг вже набув широкого застосування, для України це поняття є досить новим.

Аутсорсинг (*out* – зовнішній, *source* – джерело, ресурс) – метод оптимізації діяльності підприємства за рахунок концентрації зусиль на основному предметі діяльності та передачі функцій, що не є профільними для компанії, та корпоративних ролей зовнішнім спеціалізованим компаніям. Сутність аутсорсингу полягає в розподілі функцій бізнес-системи згідно з принципом "залишаю собі тільки те, що здатен зробити краще за всіх, передаю зовнішньому виконавцю те, що він виконує краще за інших" [2].

Набільш поширеними видами аутсорсингу є бухгалтерський, юридичний, кадровий, інформаційно-технологічний, логістичний та аутсорсинг персоналу. В даній роботі розглянуто саме бухгалтерський аутсорсинг. Бухгалтерський аутсорсинг становить винесення функцій, пов'язаних з організацією, веденням бухгалтерського обліку та складанням звітності на підприємстві, передачу їх для виконання аутсорсеру. Іншими словами, це переча підприємством виконання функцій своєї бухгалтерії іншій організації [3].

Розрізняють два варіанти бухгалтерського аутсорсингу. Перший варіант передбачає ведення всієї бухгалтерії, другий – передачу функцій по окремим ділянкам, наприклад облік основних засобів, облік заробітної плати.

Сьогодні багато компаній, переслідуючи різні цілі, все більше і більше виявляють зацікавленість в аутсорсингу фінансової функції. Великі компанії, до складу яких входять дочірні підрозділи у різних регіонах, мають на меті спрощення складання консолідованої звітності та керівництва підприємством. У цьому випадку компанія, що надає послуги із зовнішнього ведення бухгалтерського обліку, забезпечує збір та централізовану обробку інформації на всіх підприємствах групи. Середні та малі підприємства, які прагнуть побудувати прозору систему фінансового обліку, у тому числі на основі МСФЗ, і впровадити ефективний внутрішній контроль та управлінський облік, зацікавлені в залученні кваліфікованого фахівця, що має досвід у галузі українського бухгалтерського та податкового обліку, МСФЗ, внутрішнього аудиту та бюджетування. У таких умовах тема бухгалтерського аутсорсингу в Україні є особливо актуальною.

Вартість бухгалтерського аутсорсингу залежить від низки факторів: від системи оподаткування, кількості працівників, обсягу документообігу, виду діяльності, кількості контрагентів, касових операцій та ін. Доцільно зазначити, що вартість послуги приблизно дорівнює заробітній платі штатних бухгалтерів, а у деяких випадках – навіть нижче за неї. Проте переваг, які отримує замовник, багато.

По-перше, відбувається підвищення ефективності бізнесу в цілому за рахунок зниження витрат, пов'язаних із комерційною діяльністю підприємства, пошуку найбільш оптимальних режимів оподаткування, взаємодії з податковими органами та іншими інстанціями.

По-друге, мінімізуються витрати на утримання власної бухгалтерії, обладнання робочих місць, спеціальну літературу та програмне забезпечення, фінансування тренінгів та курсів підвищення кваліфікації [4].

По-третьє, відбувається економія трудових ресурсів, що сприяє підвищенню ефективності функціонування компанії. В організаціях спостерігається посилення концентрації уваги на головних цілях підприємства.

По-четверте, компанія, що надає аутсорсингові послуги, має у своєму штаті висококваліфікованих фахівців із значним досвідом у розв'язанні складних завдань. Це свідчить про значне зниження ризику, пов'язаного з некоректністю відображення бухгалтерських операцій та помилками при складанні звітності.

По-п'яте, відбувається збільшення капіталізації: за допомогою аутсорсингу можна частково перерозподілити інвестиційний капітал у стратегічно більш важливу для підприємства діяльність.

По-шосте, не існує ризику того, що хтось із працівників звільниться, скористується лікарняним або візьме відпустку. Аутсорсингова компанія має у своєму розпорядженні необхідну кількість співробітників, тому існує гарантія своєчасного та повного надання послуги.

Проте існують і деякі перешкоди на шляху розвитку бухгалтерського аутсорсингу в Україні. Найважливішою проблемою є небезпека витоку інформації. Це викликає недовіру до аутсорсингових компаній з боку керівництва. Проте подібних неприємностей можна уникнути, якщо прискіпливо обирати аутсорсингову компанію, спираючись на її репутацію, та заздалегідь узгоджувати всі подробиці спільної діяльності.

Іншим недоліком є загроза банкрутства аутсорсингової компанії, адже це може спричинити додаткові проблеми з пошуку іншої аутсорсингової фірми та передачі їй всіх справ.

Гальмує розвиток аутсорсингу також і відсутність необхідної законодавчої бази. Наявність чітких регулюючих норм щодо укладання угод значною мірою підвищило б рівень взаємодії між компанією-клієнтом та компанією-аутсорсером.

Сучасний ринок бухгалтерського аутсорсингу в Україні знаходиться на стадії формування, але з часом набуває все більшої популярності. Вітчизняні компанії, що надають подібні послуги, пропонують такі види робіт:

- контроль за веденням податкового та бухгалтерського обліку;
- підготовка облікових регістрів та податкових процедур обліку відповідно до чинного законодавства;
- надання співробітникам бухгалтерії консультацій з питань податкового та бухгалтерського обліку;
- підготовка статистичних та фінансових звітів та надання їх у відповідні органи;
- підготовка обов'язкової щоквартальної звітності;
- ідентифікація, оцінка та мінімізація податкових та інших ризиків, притаманних бізнесу;
- розрахунково-касові операції;
- облік заробітної плати;
- облік матеріалів;
- облік основних засобів та нематеріальних активів;
- облік розрахунків з підзвітними особами;
- облік розрахунків з постачальниками і покупцями.

Процедура використання послуг бухгалтерського аутсорсингу є такою. Компанія-клієнт знаходить підприємство, що спеціалізується на аутсорсингу бухгалтерського обліку, та укладає з ним угоду про надання послуги. Компанія-аутсорсер підбирає необхідний персонал, за який повністю несе юридичну відповідальність, у той час як компанія-клієнт не має ніяких зобов'язань перед найнятими працівниками. Юридично залучені співробітники в ній не працюють. Заробітну плату їм виплачує підприємство-аутсорсер. Воно також виплачує соціальні збори та податок з доходів фізичних осіб.

Використання терміна "аутсорсинг" призводить до проблеми визнання таких зобов'язань в обліку і відображення плати за послуги. Якщо розглядати аутсорсинг не як операцію з надання персоналу, а як надання послуг, з'являється можливість уникнення додаткових проблем, пов'язаних із можливістю відображення подібних послуг в бухгалтерському обліку. При цьому підприємство може відносити ці послуги до витрат діяльності, оскільки відносини між компанією-замовником і компанією-провайдером сформовані на підставі договору цивільно-правового характеру, предметом якого є надання послуг [2].

Послугами бухгалтерського аутсорсинга в Україні частіше користуються приватні підприємці, малі підприємства та нещодавно відкриті компанії – близько 40 %. Лише 5 % великих підприємств звертаються до бухгалтерського аутсорсингу. І хоча до 2012 року зацікавленість бухгалтерськими послугами зі сторони юридичних осіб зростала, сьогодні сьогодні спостерігається деякий спад. Проте це не можна сказати про приватних підприємців, серед яких послуги ведення обліку користуються стабільним попитом. Цю тенденцію можна виправдати змінами у Податковому кодексі, відповідно до яких юридичні особи отримали можливість працювати з приватними підприємцями без втрати валових витрат. Через це багато компаній перевели свій бізнес на приватних підприємців, для яких облік є простішим, а ставки оподаткування значно нижче.

Аутсорсинг бухгалтерського обліку розвивається у багатьох країнах світу, і Україна не є винятком. Безперечно, ця модель організації та ведення бізнесу є ефективною, адже вона дозволяє зосередитися на першочергових завданнях підприємства, сприяє підвищенню основних показників діяльності компанії, знижує ризик припущення помилок при складанні звітності та забезпечує стабільний розвиток бізнесу. Аргументи на користь аутсорсингу є більш вагомими, ніж недоліки цього методу. Таким чином, можна зробити висновок, аутсорсинг має всі можливості і надалі залишатися перспективним напрямом бізнесу.

Література: 1. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність : Закон України від 07 вересня 2001 р. // ВВР. – 2001. – № 9. 2. Харламова Т. Н. Управление затратами на качество продукции: отечественный и зарубежный опыт : монография / Т. Н. Харламова, Б. И. Герасимов, Н. В. Злобина. – Тверь : Изд. ТГТУ, 2006. – 68 с. 3. Поплюйко А. М. Бухгалтерський аутсорсинг: перспективи розвитку в Україні / А. М. Поплюйко // Фінанси, облік та аудит. – 2001. – № 18. – С. 335–339. 4. Рибак А. Бухоблік "на стороні": Аутсорсинг / А. Рибак // Податкове планування. – 2008. – № 7. – С. 27–36. 5. Безручук С. Л. Аутсорсинг, лізинг персоналу або послуги бухгалтерського обліку: критична оцінка термінів / С. Л. Безручук, С. М. Лайчук // Міжнародний збірник наукових праць. – 2005. – № 12. – С. 41–58.